

Надія Артюхова, Анна Воронцова, Артем Артюхов, Юлія Єгорова, Олена Чуріканова, Сергій Васіч, Тетяна Васильєва

Концентрація на українському ринку послуг вищої освіти: інституційний та фінансовий аспекти

Під час пандемії та війни росії проти України вища освіта перейшла на гібридну та дистанційну форми навчання, а деякі університети були змушені адаптуватися чи переїхати з окупованих територій. У статті аналізуються інституційний, просторовий і фінансовий аспекти ринку вищої освіти України (1990–2023 рр.) з наголосом на фінансових даних за 2020–2023 рр. у 24 областях та Києві, за винятком окупованих територій. Результати розрахунків на основі рівнів концентрації та індексу Герфіндаля-Гіршмана для кількості навчальних закладів, студентів і аспірантів показали, що ринок вищої освіти є висококонкурентним, з нерівномірним географічним розподілом між регіонами. Аналіз рівня концентрації фінансових ресурсів серед ЗВО, розрахованого на основі державного фінансування, показав, що розподіл фінансових ресурсів між університетами є відносно рівномірним (у 2023 році 20 найбільших ЗВО акумулювали понад 43,5% загального державного фінансування). Частка державних ресурсів, спрямованих на розвиток наукового потенціалу ЗВО, зменшилася для 20 найбільших університетів з 58% у 2020 до 55% у 2022 році. У ході непараметричного кореляційного аналізу виявлено низьку кореляцію між обсягом загального фінансування закладів вищої освіти й обсягом надходжень до спеціального фонду наукових досліджень, що свідчить про недостатню підтримку та пріоритетність наукового сектору в країні. Ці висновки можуть бути використані під час реалізації реформи (збалансування та оптимізації) сучасної освітньої мережі в Україні, яка активно проводиться останніми роками.

Ключові слова: вища освіта, науково-дослідний інститут, концентрація, індекс Герфіндаля-Гіршмана, регіон, фінансування, наука

Класифікація JEL: I20, I23, I25

Стаття знаходиться у відкритому доступі і може розповсюджуватися на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International license, що дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії за умови наявності відповідного посилання на оригінальну версію статті.